

PRUNUS PADUS L.

Vogelkers of Tros-kers, ook wel Wilde Sering.

ONDER onze inlandsche houtgewassen is geen enkel zoo bekend en geliefd als deze. De sierlijke trossen van sneeuwwitte bloemen trekken in 't voorjaar ieders aandacht, wanneer men in de eerste lentedagen de stad ontvlucht en zich gaat verpozen in de bosschen en parken. Men ziet de menschen soms met de armen omsloten om groote bosschen bloeiende takken, om er thuis de kamer mede te versieren. Meestal echter zijn na den wandeltocht de meeste bloempjes uitgevallen of verlept en men werpt de nu niets meer waard zijnde takken weg.

Welk een schade is dan daar weer toegebracht aan 't natuurschoon, aan andermans bezit.

Zoo is nu eenmaal de stedeling, die op dit gebied geen begrip heeft van 't mijn en 't dijn.

Doch hoe het ook zij, het is een bewijs, dat men deze echte inlandsche boomachtige struik vereert, al gaat die vereering wat al te ver.

Hoe de boom aan de naam Vogelkers komt, weet ik niet, want zij behoort al aan een anderen boom van het zelfde geslacht de *Prunus (Cerasus) avium* de wilde kriek. Het woord *avium* immers is afgeleid van *Avis*, vogel.

De naam doet er echter niet veel aan toe, als wij maar weten waarmede wij te doen hebben en als wij onze tuinen of bosschen wat willen opvroolijken, weten wij, wat we moeten bestellen, want voor een stadstuin is de boom zeer geschikt, omdat zijn natuurlijke standplaats meer een gedrukte dan een open plaats is. In 't wild komt de boom altijd gemengd in bosschen voor, toont daardoor veel schaduw te kunnen verdragen; doch geheel in donker geplaatst, laat hij geen bloemen zien, daarvoor verlangt hij toch wat licht, al behoeft dit nu niet volop zonlicht te zijn. De plant wordt dan ook veel als onder- en tusschen-planting gebruikt, doch zij vraagt een eenigszins humusrijken grond.

Schrijver dezes gebruikt hem dan ook zeer veel, maar is sedert verleden jaar tot een eigenaardige conclusie gekomen nl. dat er in den laatsten tijd door kweekers een soort *Prunus* onder den naam van *Prunus Padus* verkocht wordt, die er wel veel op lijkt, maar 't niet is. 's Winters althans is het onderscheid zeer moeilijk te vinden, maar in den bloeitijd des te beter.

Wat is het geval.

Enkele jaren geleden ontving ik van de Deutsche Dendrologische Gesellschaft een paar jonge *Prunus*-planten onder den naam van *Prunus emarginata*. Een paar jaar later, toen de plant groeide en bloeide kwam voor den dag, dat de naam verkeerd was, want de *P. emarginata*, moest een bloeiwijze hebben als *P. mahaleb*, dus een tuilvormige tros. Het bleek te zijn *P. demissa*, wat ook later in de Mittheilungen van bovenvermelde vereeniging werd verbeterd.

Het blad heeft veel weg van onze *P. Padus*, is echter meestal iets breder (soms bijna rond), kort toegespitst en iets grover getand, de tanden iets meer afwijkend. De nerven liggen diep.

De plant maakt veel wortel-uitloopers. Maar nu de bloem; het punt waarom het gaat. Deze nu is geheel anders. De tros is bijna rolrond, niet hangend als bij *P. Padus*, maar staande, de bloempjes zelf kleiner, meer groenachtig dan sneeuwwit, korter gesteeld. Het geheel is geslotener.

Dit nu is het signalement van den *Prunus demissa*. Maar waar komt deze

Fig. 1.

Bloeiende tak en blad van *Prunus Padus*.

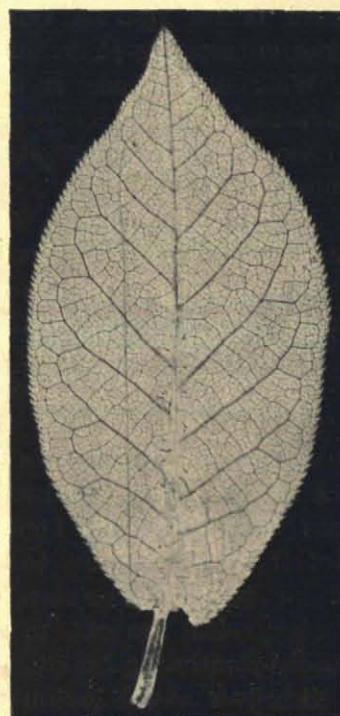

Fig. 2.

plant vandaan. Waarschijnlijk uit N. Amerika. Zij wordt door Schneider en anderen als een vorm van *Prunus Virginiana* gehouden. Hier zit weer een struikelblok.

Sedert jaren wordt in ons land en ook elders een *Prunus*-soort verkocht onder den naam van *P. virginiana* met dunne, afhangende takken, sterk glanzende bladeren, die zeer lang blijven, en soms in 't najaar prachtig rood kleuren.

Deze *Prunus* bloeit iets later en wordt daarom late troskers genoemd. De bloemen zijn in hangende ijle trossen vereenigd, met groenachtig witte bloemblaadjes.

Onbegrijpelijk is 't, dat deze zoo vele jaren zijn valsche naam blijft dragen,

want zijn ware naam is *P. serotina*, en niettegenstaande bij de kweekers een variëteit met breedere bladeren, onder den naam *P. serotina cartilaginea* verkocht werd, blijft men voor de type altijd nog den verkeerden naam van *P. virginiana* houden.

De *P. serotina* echter vormt een wezenlijke boom, met flinke, stevige stam, zonder wortelhuitloopers, terwijl de echte *P. virginiana* geen boom is, maar een

Fig. 3.

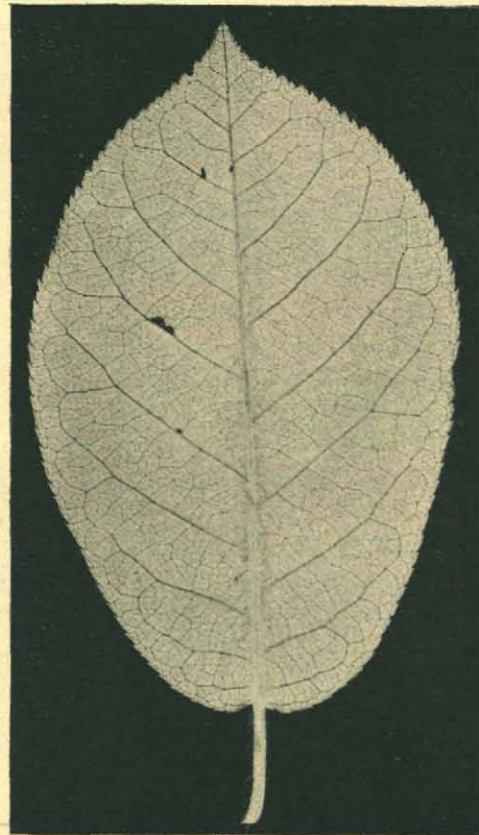

Fig. 4.

Prunus virginiana var. *demissa*.

boomvormige struik met talrijke wortelhuitloopers. Toen ik dus de beide planten zag bloeien, ging mij een licht op.

Allereerst sloeg ik het werkje van Harriet L. Keeler *Our native trees, how to indentify them* op, waarin fotografische afbeeldingen van *P. virginiana* en *P. serotina* staan. Welnu de bladvorm van *P. demissa* en de echte *P. virginiana* daar afgebeeld, gelijken veel op elkander.

De *Prunus serotina*, thans een der meest geplante struiken en boomen in

't Gooi, heeft kogelronde bessen, die eerst rood, later zwart purper worden. De *P. virginiana* zijn puntiger, met duidelijke gleuf van top naar vruchtsteel en gelijkt dan ook meer op de bessen van *P. padus*.

Dat de echte *P. virginiana*, hoewel bij de meeste kweekers onbekend, toch in ons land verkocht werd, kan uit het volgende blijken:

Sinds jaren verkoopt men in onze kweekerijen onder den naam van *P. Padus aucubaefolia* een plant, die bovenmate veel op *P. Padus* gelijkt, maar waarvan de bladeren groote gele spikkels als de bekende bonte Aucuba heeft.

Fig. 5.

Een tusschenvorm tusschen *P. padus* en *P. virginiana*.

Dr. Valkenier Suringar had mij er destijds al eens op gewezen, dat deze bepaald een variëteit van *P. virginiana* moest zijn. Ik wilde het niet gelooven, omdat ik die afwijking onder *P. Padus* gevonden had. Zooals 't in parken en buitens meer gaat, worden bonte planten zelden met rust gelaten. De tuinman snijdt ze 's winters kort in, om zware takken en grootere bladeren te bekomen en dit is ten koste van den bloei.

Doch in 't voorjaar ontving ik van den heer Dr. A. de Wever, te Nuth, een bloeiende tak van de zoogenaamde *P. Padus aucubaefolia* en ziet, de bloeiwijze was als van *P. demissa* en *virginiana*. Ik moet dus erkennen, dat Dr. Suringar gelijk had.

Men moet toch voorzichtig zijn met kweekerij-namen, want niet altijd wordt behoorlijk gecontroleerd,

wat uit 't buitenland betrokken wordt.

Men denke o. a. ook aan de *Acer (Negundo) Californica*, die veel op de kweekerijen voorkomt, maar nooit echt. Ook hier zijn de verschillen ook hoogst opmerkelijk en toch gaat men maar door de *Acer (Negundo) violacea* voor *Ac. californica* te verslijten.

Maar: „revenons a nos moutons”. De natuur kan soms iemand leelijk in de war helpen.

In 't voorgaande voorjaar in den Haarlemmerhout wandelende, om de beplantingen te inspecteeren, viel mij tijdens de bloei van de *P. Padus* op, dat er verschil te zien was. Allereerst de gewone *P. Padus* (fig. 1 en 2) met de sierlijke

hangende, groote, ongeveer klokvormige bloemen. Vervolgens die met de staande trossen en dus geen Padus, maar eene *virginiana* var. *demissa* (fig. 3 en 4). Maar ik vond ook een derde (fig. 5 en 6), die ongeveer het midden tusschen deze hield. De bladen iets langer en spitsier; de grootste breedte in 't midden. De bloemen kleiner dan bij Padus, de bloemblaadjes zuiver wit, doch vruchten heb ik er niet aan gevonden. De tros is minder hangend en staat evenals bij *demissa* iets op.

Is dit nu een nieuwe speling of een bekende vorm. Ik kende haar niet.

Wat nu mijn verdere ondervinding betreft is, dat 't mij deze voorzomer bleek, dat talrijke planten, mij voorverleden jaar door inlandsche kweekers bezorgd als *P. Padus*, niets anders zijn dan *P. virginiana*, de soort, die men honderd keer te koop kan vragen en die men toch nooit zal krijgen. De planten waren waarschijnlijk van buitenlandsche afkomst.

Nu wij toch de *P. serotina* in 't strijdperk hebben moet ik er toch, hoewel 't een indringer is onder valschen naam, iets goeds van vertellen.

Eischt de *P. Padus* en *virginiana* een meer humusrijken boschgrond, de *P. serotina* is met minder tevreden. Op nog betrekkelijk schralen hoogen zandgrond groeit hij opperbest, is daarom in 't Gooi bij uitstek gezocht. Wat zijn vruchten betreft, ik geloof niet, dat er een boom is, die betrekkelijk op jonge leeftijd en onder allerlei vorm ('t zij hakhout of opgaand) zoovele vruchten draagt. Dit jaar althans was 't ontzaggeijk, zooals de planten beladen waren. En welk een heerlijk voedsel voor de vogels. Zij zijn er dol op. Zij halen de bessen weg om ze elders op te peuzelen. Bij een mijner cliënten was 't meer dan erg, zooals zij daar de betegelde vloer van 't terras met de afgekloven pitten bezaaiden. De vrienden maken het je soms erg lastig.

Een vingerwijzing voor hem, die vogels wil trekken, want 't is eigenaardig, vogels zijn dikwijls kieskeurig. Gaat ze maar eens na. Lijsterbessen vinden altijd afnemers, maar er zijn tal van Meidoorn-soorten, waarvan zij de vruchtjes stil laten zitten, zelfs in de grootste nood geheel versmaden.

In elk geval de bessen van *Photinia villosa* zijn hun erg welkom en dat zij de vruchten van *Aronia*-soorten overal heen slepen, getuigen de talrijke

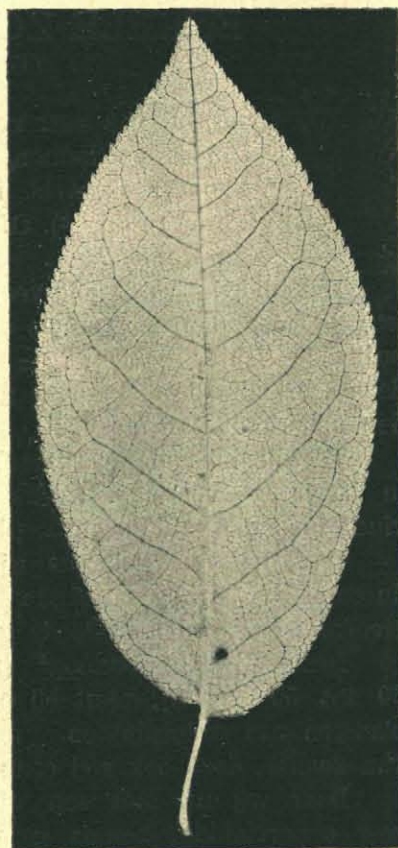

Fig. 6.
Blad van den tusschenvorm.

jonge planten, die men overal kan vinden o.a. te Steenwijk van *Ar. floribunda*.

Op de buitenplaats „De Beek“, te Bloemendaal, staat een *Photinia villosa*, die geregeld vruchten draagt, doch nooit zaad geeft, omdat de gevleugelde vrienden dat er uit weten te halen.

LEONARD A. SPRINGER.

ENKELE ZOETWATERBEWONERS.

(Vervolg en slot van blz. 233).

En bij ons zeer zeldzame soort, die echter in Midden-Europa overal moet voorkomen, is de *Planaria gonocephala* Dugès (fig. 9), die, zoover ik weet in Nederland nog slechts aangetroffen is, in een bron te Epen ¹⁾. Of zijn er misschien al meer vindplaatsen van bekend geworden?

Het diertje wordt ongeveer twee en een halve centimeter lang. De kop is iets breder dan het stomp eindigend, aan den bovenkant bruinachtig, aan de buikzijde lichter gekleurd, $\pm$ 5 m.M. breede lichaam. Bij deze soort zijn de eierkapsels gesteeeld en zitten meestal aan den onderkant van steenen.

Terwijl men de eierkapsels van *Dendrocoelum lacteum* in 't vroege voorjaar of zelfs reeds in den winter aantreft, vindt men die van *Pl. gonocephala* eerst in zomer en herfst.

Ook die van *Polycelis nigra* Voigt, worden reeds gedurende 't barre jaargetijde gevormd, doch hier zijn ze eivormig en worden in doode grasstengels afgezet.

Fig 9.

Deze „Zwarte Veeloog“ (fig. 10) ('t dier verheugt zich in 't bezit van een 30 tot 50 oogen!), komt bij ons ook veel voor, vooral onder steenen of groote bladeren van waterplanten. 't Lichaam is ruim 1 c.M. lang, 1,5 m.M. breed en van zwarte, doch ook wel eens grijze kleur.

Daar wij nu met een viertal soorten van deze wormen, zij het dan ook zeer oppervlakkig, kennis gemaakt hebben, wordt het tijd, dat ik u nu iets meedeel van twee zeer eigenaardige, bij deze dieren algemeene verschijnselen.

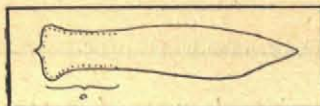

Fig. 10. *Polycelis nigra* Ehr.
(o = oogen).

Het eerste is wel, dat verschillende soorten slechts kunnen leven in water van een bepaalde, standvastige temperatuur, zooals b.v. in bronnen of gletsjerbeken, terwijl ze vuil water, verontreinigd

door in rotting verkeerende stoffen geheel niet kunnen verdragen; dit is vooral 't geval bij *Pl. gonocephala*, terwijl b.v. *Polycelis nigra* er veel beter tegen kan.

Het voedsel bestaat uit allerlei kleine waterdiertjes, of kringen, of zelfs eten zij hun eigen soortgenooten wel op.

¹⁾ Zie »Uit ons Krijtland«.